

Länsstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000

Höglands naturminne SE0710208

Foto: Länsstyrelsen

Namn:	Höglands naturminne
Sitecode:	SE0710208
Områdestyp:	SAC 2011-03
Areal:	0,4 hektar
Skyddsform:	Naturminne
Kommun:	Sundsvall
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	696758/154311
Karta:	18G 3I
Ägarförhållanden:	Privat
Senast uppdaterad:	2018-06-04

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående art enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	3
4. OMRÅDESBESKRIVNING.....	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	4
5.1 För området i dess helhet	4
5.2 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet	4
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	5
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	5
7.1 Områdesskydd.....	5
7.2 Skötselåtgärder	5
8. BEVARANDESTATUS	6
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	6
10. REFERENSER	6
11. KARTOR	7

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående art enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns en art som ingår i direktivet (tabell 1).

Tabell 1. Ingående art enligt art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Art</i>
1902	Guckusko <i>Cypripedium calceolus</i>

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000-området Högland består av en liten kalkpåverkad nipa och hyser en värdefull population av guckusko. Det främsta bevarandesyftet i området är att bevara och återställa denna guckuskopopulation. I tabell 2 finns en sammanfattning av de bevarandemål som ska uppfyllas för att bevarandesyftet ska uppnås.

Tabell 2. Bevarandemål för ingående art

<i>Art</i>	<i>Bevarandemål</i>
1902, Guckusko <i>Cypripedium calceolus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Populationens storlek bibehålls eller ökar. Minsta antalet individer bör ej understiga 70 blommande individer. • Artens livsmiljö bibehålls eller ökar i areal. Arealen får ej understiga 0,4 hektar.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Höglands naturminne utgörs av en liten kalkpåverkad nipa som ligger på Indalsälvens södra sida, ungefär mitt emot Järkvissle. Här bedrevs tidigare slåtter och bete, men detta upphörde tyvärr när området skyddades 1957. Området förbuskades och en rad sällsynta växter försvann. På senare tid har dock reservatet röjts ett par gånger för att värna om den rika markflora som fortfarande finns kvar. Orkidén guckusko är den mest iögonfallande växten i området. Under inventering 2017 räknades 169 blommande skott och 103 sterila skott.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet

På grund av det kalkrika underlaget finns här många intressanta växter som exempelvis orkidéerna nattviol (*Habenaria bifolia*) och tvåblad (*Listera ovata*). Tibast (*Daphne mezereum*), springkorn (*Impatiens noli-tangere*), dvärghäxört (*Circaea alpina*), underviol (*Viola mirabilis*), vårärt (*Lathyrus vernus*), skogstry (*Lonicera xylosteum*) och trolldruva (*Actaea spicata*) är andra förekommande arter i området.

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Området utgör i dagsläget en värdefull livsmiljö för guckusko och har förutsättningar att vara det så länge det inte utsätts för ovarsam exploatering. Det kommer att behövas återkommande skötselinsatser i form av slyröjning för att bibehålla områdets värden.

5.2 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet

1902, Guckusko *Cypripedium calceolus* förekommer nästan enbart på kalkrika, näringsrika och fuktiga marker och växer helst i halvöppna miljöer. Tillgång på rörligt markvatten är viktigt för arten. Man påträffar den på rikkärr, ängar men också i skogar. Guckusko gynnas av måttlig störning så länge fältskiktet och hydrologin inte påverkas i större utsträckning. Arten sprider sig vegetativt med jordstammar, men även med mycket lätta vindspridda frön. En rimlig uppskattning av spridningsavstånd är 100–1000 m.

Guckusko är känslig för bete, eller snarare trampet från betande djur. Arten gynnas av en måttlig störning, som håller markerna någorlunda solöppna utan att påverka fältskiktet i någon högre grad.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- livsmiljön är bevarad i sitt ursprungsskick.
- täckningsgraden av högre vegetation är måttlig.
- markskiktet är intakt.
- naturlig hydrologisk regim ska råda inom området.

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Höglands naturminne är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturminne enligt svensk lag vilket innebär att det i beslutet för fridlysning av området finns föreskrifter som hindrar aktiviteter som kan skada områdets skyddsvärda växter. Verksamheter i nära anslutning till det skyddade området kan kräva tillstånd enligt Natura 2000-regelverket. De faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 3. De främsta hoten mot guckuskon är om den öppna miljön tillåts växa igen.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 3. Verksamheter och faktorer som utgör reella och potentiella hot mot områdets art

<i>Art</i>	<i>Hot</i>
1902, Guckusko <i>Cypripedium calceolus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Igenväxning, för tät vegetation. • För högt markslitage kan kompaktera marken så att hydrologin förändras samt effektivt hindra arten att spridas vegetativt. • Ett för kraftigt bete på lokaler med guckusko kan slå ut arten.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturminne vilket innebär att det i naturminnesbeslutet finns föreskrifter som hindrar verksamheter som kan skada områdets växter. Området har därför det rättsliga skydd som det kan tänkas behövas. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett natura 2000-område. Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötsel

En anpassad skötsel av området är nödvändig för att bevara och utveckla dess artrika markflora i allmänhet och guckuskobestånden i synnerhet. Främst är det röjning av uppkommande igenväxningsvegetation, sly och buskar som är aktuellt.

Tabell 4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Röjning av igenväxningsvegetation, sly och buskar.	Vid behov	1

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området är gynnsam men för att en fullgod bevarandestatus ska upprätthållas krävs att guckuskobestånden inte växer igen. Därför bör skötselinsatser sättas in vid behov. Det positiva är att det råder en god hydrologisk regim i området och att beståndet av guckusko är ganska stort. Under inventering 2017 räknades 169 blommande skott och 103 sterila skott.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

Inom området bör särskild hänsyn tas till nedan stående art/arter i uppföljningen. Eventuella åtgärdsprogram ska beaktas vid uppföljningen. Uppföljningen sker enligt följande:

1902, Guckusko (*Cypripedium calceolus*)

- Lokalen bör besökas vart 3:e år.
- Vid besöken ska antalet individer räknas. Dessutom anges antalet blommande och icke blommande skott. En uppskattning av växtplatsens totala yta ska göras och markeras på karta.
- En uppföljning av restaureringsåtgärderna ska göras vid varje besök i området.

10. Referenser

Berg, I & Öhrling, H. 1988. Hotade skogsväxter i Ångermanland. Länsstyrelsen i Västernorrland.

Cederberg, Björn, 2001; Skogsbrukets effekter på rödlistade arter, Artdatabanken, SLU. Nitare, Johan mf.l., Signalarter –Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen.

Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

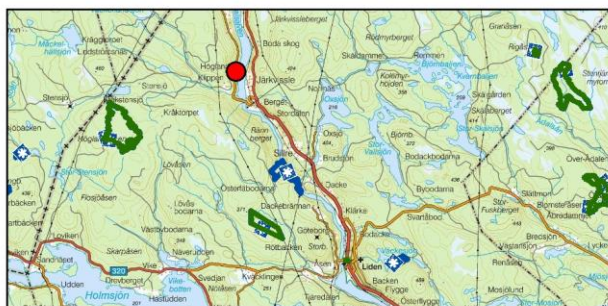
Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

Naturvårdsverket 2003. Natura 2000, Art- och naturtypsvisa vägledningar.

11. Kartor

Kartorna nedan visar en översikt av området. Inom detta område är ingen naturtyp utpekad. Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i andra Natura 2000-områden finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverket skyddad natur. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

 Natura 2000

 Naturreservat

© Länsstyrelsen Västernorrland

© Lantmäteriet Geodatasamverkan